

Лапкін Андрій Васильович,

доцент кафедри організації судових та правоохоронних органів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат юридичних наук

ПРОБЛЕМИ ЗВІЛЬНЕННЯ ПРОКУРОРА В РАЗІ НАБРАННЯ ЗАКОННОЇ СИЛИ СУДОВИМ РІШЕННЯМ ПРО ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КОРУПЦІЙНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Важливе значення для реалізації державної антикорупційної політики має застосування встановлених законом санкцій за порушення антикорупційних вимог і обмежень, зокрема у вигляді звільнення винних у їх вчиненні осіб з посади. Зокрема, п. 3 ч. 1 ст. 51 Закону України «Про прокуратуру» передбачено таку підставу для звільнення прокурора з посади, як набрання законної сили судовим рішенням про притягнення прокурора до адміністративної відповідальності за корупційне правопорушення, пов'язане з порушенням обмежень, передбачених Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції». Однак на практиці у застосуванні цієї підстави для звільнення прокурора з посади виникають деякі проблеми, що є предметом розгляду у цій науковій публікації.

Порядок звільнення прокурора з посади на зазначеній підставі деталізовано у ст. 54 цього Закону, якою передбачено, що суд, що ухвалив судове рішення, яким визнав прокурора винним у вчиненні адміністративного корупційного правопорушення, пов'язаного з порушенням обмежень, передбачених Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції», після набрання таким рішенням законної сили повідомляє про це особу, уповноважену Законом України «Про прокуратуру» приймати рішення про звільнення прокурора, яка звільняє такого прокурора з посади у триденний строк з дня отримання копії відповідного судового рішення, що набрало законної сили.

Встановлення зазначеної підстави для звільнення прокурора з посади зумовлено необхідністю забезпечення доброчесності прокурорського корпусу, його стійкості до корупційних загроз, а також своєчасного очищення від працівників, які не додержуються встановлених антикорупційним законодавством вимог та обмежень.

Визначення поняття «корупційне правопорушення» закріплене у ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції», згідно з якою це діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність. Поряд з цим, у ст. 1 цього Закону закріплено термін «правопорушення, пов'язане з корупцією», яке визначається як діяння, що не містить ознак корупції, але порушує встановлені цим Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 3 цього Закону, за яке законом

встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність.

На підставі системного тлумачення п. 3 ч. 1 ст. 51 та ч. 1 ст. 54 Закону України «Про прокуратуру» можна зробити висновок, що вони передбачають в якості складової підстави для звільнення прокурора вчинення ним адміністративного корупційного правопорушення, тобто такого корупційного правопорушення, за вчинення якого передбачено адміністративну відповідальність.

З питань визначення конкретних складів таких правопорушень необхідно звернутися до положень Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Водночас, у тексті КУпАП адміністративні корупційні правопорушення на сьогодні не визначені. Звертаючись до історії їх регламентації у КУпАП, необхідно відзначити, що свого часу згідно із Законом України від 11.06.2009 № 1508-VI КУпАП було доповнено Главою 15-Б «Корупційні адміністративні правопорушення», яка втратила чинність на підставі Закону № 2808-VI від 21.12.2010. Натомість згідно із Законом України № 3207-VI від 07.04.2011 КУпАП було доповнено Главою 13-А «Адміністративні корупційні правопорушення». В редакції Закону № 1700-VII від 14.10.2014 Глава 13-А отримала назву «Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією». Таким чином, поняття «адміністративні корупційні правопорушення» існувало на момент розробки чинного Закону України «Про прокуратуру», однак одночасно із його прийняттям від 14.10.2014 це поняття було виключене із КУпАП і замінене на «адміністративні правопорушення, пов'язані із корупцією», яке існує на сьогодні.

Поряд з цим, поняття «адміністративні корупційні правопорушення» продовжує застосовуватися у низці норм КУпАП: щодо строку розгляду адміністративних справ про адміністративне корупційне правопорушення (ч. 3 ст. 277 КУпАП), порядку направлення постанов суду про накладення адміністративного стягнення за адміністративне корупційне правопорушення (ч. 7 ст. 285), порядку направлень протоколу про вчинення адміністративного корупційного правопорушення (частини 2-4 ст. 257 КУпАП) тощо. Водночас, аналогічних норм, присвячених адміністративним правопорушенням, пов'язаним із корупцією, КУпАП не містить. З цього можна зробити висновок, що поняття «адміністративне корупційне правопорушення» та «адміністративне правопорушення, пов'язане із корупцією» використовуються у КУпАП як тотожні.

Одночасно в Законі України «Про прокуратуру», зокрема у ст. ст. 51 та 54, вжито низку посилань на Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції», проте цей Закон втратив чинність на підставі Закону «Про запобігання корупції» № 1700-VII від 14.10.2014. З цього можна зробити висновок, що використання у статтях 51 та 54 термінології, яка не відповідає чинному законодавству (адміністративне корупційне правопорушення, Закон України «Про засади запобігання і

протидії корупції») зумовлене тим, що при прийнятті чинного Закону України «Про прокуратуру» законодавець не врахував положень Закону України «Про запобігання корупції», хоча ці законодавчі акти приймалися одночасно. Внаслідок цього відповідні норми Закону України «Про прокуратуру» необхідно інтерпретувати, виходячи із положень Закону України «Про запобігання корупції». Таким чином, в усіх нормах Закону «Про прокуратуру», в яких згадується Закон «Про засади запобігання і протидії корупції», необхідно застосовувати Закон «Про запобігання корупції», а у нормах, де йдеться про «адміністративні корупційні правопорушення», необхідно використовувати положення КУпАП стосовно адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією.

З цього випливає, що передбачені главою 13-А КУпАП порушення, які віднесені до адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією, а також порушують обмеження і заборони, встановлені Законом України «Про запобігання корупції», необхідно розглядати як складову підстави для звільнення прокурора з посади, передбачену п. 3 ч. 1 ст. 51 та ст. 54 Закону України «Про прокуратуру».

Разом з тим, необхідно звернути увагу на те, що підставою для звільнення прокурора з посади у цьому разі є не сам факт вчинення ним адміністративного корупційного правопорушення (адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією), а набрання законної сили судовим рішенням про притягнення прокурора до адміністративної відповідальності за таке правопорушення. Отже звільнення прокурора у цьому разі можливе за одночасної наявності підстави (притягнення прокурора до адміністративної відповідальності) та приводу (надходження до регіональної прокуратури судового рішення, яким прокурора визнано винним у вчиненні такого адміністративного правопорушення).

Згідно з ч. 3 ст. 38 КУпАП адміністративне стягнення за вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією, може бути накладено протягом 3 місяців із дня його виявлення, але не пізніше 2 років з дня його вчинення. Таким чином, встановлюються відповідні строки давності для накладення адміністративних стягнень за ці правопорушення. Разом з тим, вважаємо, що ненакладення на прокурора стягнення внаслідок закінчення 3 місяців з дня його виявлення не є умовою, що виключає необхідність застосування підстави для звільнення такого прокурора, передбаченої п. 3 ч. 1 ст. 51 та ст. 54 Закону України «Про прокуратуру». Необхідно враховувати, що Закон пов'язує звільнення прокурора з посади на цій підставі не з фактом накладення на нього адміністративного стягнення, а з фактом визнання прокурора винним у вчиненні адміністративного корупційного правопорушення рішенням суду, яке набрало законної сили. Отже, вплив відповідних строків, передбачених у ст. 38 КУпАП, може звільнити прокурора від стягнення, яке передбачає адміністративна відповідальність, проте не звільняє його від настання спеціальних

наслідків дисциплінарного характеру, які полягають у необхідності звільнення такого прокурора з посади.

На підставі викладеного необхідно констатувати, що у разі надходження до регіональної прокуратури судового рішення, яким визнано прокурора винним у вчиненні адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, зокрема у порушенні обмежень, передбачених Законом України «Про запобігання корупції», незалежно від фактичного накладення на прокурора стягнення на його підставі, воно є безумовною підставою для прийняття рішення про звільнення прокурора з посади у триденний строк з дня отримання копії відповідного судового рішення, що набрало законної сили.

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КОНСУЛЬТАТИВНА МІСІЯ ЄС В УКРАЇНІ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
ГС «ЦЕНТР ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ»

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ В МІЖНАРОДНОМУ ВИМІРІ

Матеріали
III Міжнародної науково-практичної конференції
(Київ, 7 грудня 2018 року)

Частина 2

*Присвячено Міжнародному дню
боротьби з корупцією*

Київ
2018

УДК 328.185
Р311

Редакційна колегія:

Черней В. В., доктор юридичних наук, професор;
Гусарєв С. Д., доктор юридичних наук, професор;
Чернявський С. С., доктор юридичних наук, професор;
Шакун В. І., доктор юридичних наук, професор, академік
НАПрН України;
Корольчук В. В., кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Національної академії внутрішніх справ від 22 листопада
2018 року (протокол № 3)*

*Матеріали подано в авторській редакції. Редакційна
колегія не завжди поділяє висловлені позиції та не несе
відповідальності за їх зміст*

Р311   **Реалізація** державної антикорупційної політики
в міжнародному вимірі [Текст] : матеріали III Міжнар. наук.-
практ. конф. (Київ, 7 груд. 2018 р.) : у 2 ч. / [редкол.:
В. В. Черней, С. Д. Гусарєв, С. С. Чернявський та ін.]. – Київ :
Нац. акад. внутр. справ, 2018. – Ч. 2. – 449 с.

УДК 328.185

© Національна академія внутрішніх справ, 2018

Кріпак А. А. КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ І ШЛЯХИ ЙОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ	142
Крошко Ю. О. СУБ'ЄКТИ ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНІЙ КОРУПЦІЇ: КОМПЕТЕНЦІЯ В МЕЖАХ ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	146
Кудінов В. А. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ОСІБ, ЯКІ ВЧИНИЛИ КОРУПЦІЙНІ АБО ПОВ'ЯЗАНІ З КОРУПЦІЄЮ ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	148
Кузнєцов М. В. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВИХ НОРМ ЩОДО ОБМЕЖЕННЯ ОКРЕМИХ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ДОКУМЕНТУВАННЯ КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ЗА АНАЛОГІЄЮ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ.....	151
Купенко Д.В. ПЕРІОДИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПОЛІГРАФА, ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРОФІЛАКТИКИ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ В ОРГАНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	155
Ландіна А. В. ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД.....	159
Лапкін А. В. ПРОБЛЕМИ ЗВІЛЬНЕННЯ ПРОКУРОРА В РАЗІ НАБРАННЯ ЗАКОННОЇ СИЛИ СУДОВИМ РІШЕННЯМ ПРО ПРИТЯГНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КОРУПЦІЙНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ	162
Левченко Ю. О. ВИЗНАЧЕННЯ ТА ПРОТИДІЯ КІБЕРБУЛІНГУ В УКРАЇНІ	165
Лов'як О. О., Мотиль В. І. ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ, ЗАВДАНИХ ФІЗИЧНІЙ ОСОБИ ВЧИНЕННЯМ КОРУПЦІЙНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	169
Лукашенко М. Ю. РІЛЬ ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ ОСОБИСТОСТІ В СИСТЕМІ ГОТОВНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	171